

Óli Jacobsen

1944: 75 ÁRA MINNI UM EITT VANLUKKUÁR

Í 1944 doyðu 30 færoyingar av vanlukku á sjógvi og landi. Teir 15 fórust við Verdandi. Vit hava frásagnir um hesar hendingar, sum kravdu mannalív

6. partur

Í 1. parti av hesi røð varð greitt frá, at Elsebeth Maria, hálv systir Evald Johannesen, sum kom at halda hús hjá teimum, tá ið mammuni barst frá, var trúlovað við Hans David Gregersen í Guttastovu í Syðrugøtu. Hann doyði 24 ára gamal, og hon vildi ongan annan drong hava, so hon giftist ikki. Seinni kallaði beiggja, Martinus, beiggja sín upp. Tað var allar dagar sera góð viðurskipti millum tey hjá Evaldi og tey í Guttastovu, og tey vitjaðu javnan hvønn annan. Tey plagdu at gista hjá Haldu og Doru, syststrar Hans David, tá ið tey vóru í Havn. Hetta sigur nakað um trúfesti.

Í seinastu viku doyði Hans David hjá Martinusi, 83 ára gamal. Í kapellinum greiddi presturin, Sverri Steinhólm, frá eini vakrari søgu um Hans David. Sverri varð eitt skifti, sum blaðungur, óroyndur kokkur við línuskipi, har Hans David var skipari. Ein morgun hann tørnar út, nú sær hann skiparan liggja á dúrkinum í messuni og taka rusk upp. Hetta skuldi annars verið uppgávan hjá kokkinum. Men hann vildi við hesum bæði lætta um hjá unga dronginum og kanska eisini á ein pedagogiskan hátt vísa honum, hvør uppgávan hjá kokkinum var. Hetta var ein so vøkur søga um ein serligan mann, at hon verður tikin við her. Kendi annars sjálvur Hans David, sum ein dámligan mann.

Sidonius fekk 60 ár afturat

Verdandi var eitt av teimum mongu skipum, sum undir krígunum sigldi til Bretlands við ísfiski, sum var keyptur í Íslandi.

Í 1944 fóru teir tó til fiskiskap undir Íslandi. Tí var manningin meira enn tað vanliga við sigling av fiski, 15 menn, íroknað tveir ferðamenn, sum skuldu við til Føroya.

Evald minnst, at Verdandi tók ís í Fuglafirði. Teir bóru ísin umborð í posum. Tá hetta var liðugt, fóru teir avstað, og einki frættist aftur frá teimum.

Teir liggja inni á Siglufjørðinum í oktober 1944. Tað var ov vánaligt veður til fiskari. Tí fara teir til Akranes, norðanfyrir Reykjavík, at keypa upp í lastina av fiski og harvið royna at bjarga túrinum.

Evald greiðir eisini frá, at meðan teir liggja og gera klárt at fara, kemur ein fugliríðingur umborð og biður

Verdandi, málningur hjá Hans Skálagarð

skiparan lova sær við heim. Hetta var Sidonius Joensen, sum hevði arbeitt á Siglufjørðinum. Hetta verður játtað honum, og hann fór so til hús at pakka. Men tá ið hann kemur oman á bryggjuna aftur, var Verdandi farin. Hann plagdi at siga við Evald: "Eg slapp ikki við, men eg fekk loyvi til at liva." Hann fekk 60 ár afturat á lívi.

Evald var komin at kenna Jartrud undan hesi vanlukku. Hann minnst væl, tá ið hon fortaldi honum, at "nú hava vit fingið deyðsboðini av pápa." Hetta var sjálvsagt tungt hjá báðum.

Tórhallur á mæti saman við manningini

Í 2007 høvdu vit eina longri greinarøð við Tórhall Andreassen av Oyrarbakka, sum var ein kendur skipari.

Um Verdandi greiddi hann frá: "Tá ið Verdandi fórst, var eg á Siglufjørðinum. Eg minnst, at eg hevði verið á mæti kvøldið fyrri, sum teir fóru haðani. Teir, sum høvdu mætið, vóru Óli, skiparin á Verdandi, og Tummas, farbróðir, sum arbeiddi á bedingini í býnum. Mætið varð hildið í einum lítlum sali. Øll manningin á Verdandi var har. Tað vóru eisini fleiri, sum vitnaðu.

Tá vóru ongan rutur til Føroya. Tí vóru eisini tveir ferðamenn umborð, sum høvdu

biðið um at sleppa heim við. Eg minnst Martin Egholm. Hann hevði verið á elverkinum har uppi og arbeitt.

Jakku, beiggi Óla var kokkur, var blivin sjúkur, so Martin bleiv kokkur fyri hann. Jakku var kortini umborð.

Eg plagdi ofta at vera umborð hjá teim-

um. Men nú fingi teir møguleika at fara á Akranes at fáa fisk. Har var lovað teimum 40 tons. Tað er langt frá Siglufjørðin til Akranes. Farast skuldi vestureftir og tvørtur um Vestfjarðirnar, sum er tiltikið pláss fyri ringt veður. Eg fylgdi teimum út á oljukaiuna, tá ið teir fóru avstað. Teir fóru so, og barometrið var í botni. Kl. 10 um kvøldið brendi hann á við kavaroki, sum vardi átta samfullar dagar.

Einki hoyrdist aftur frá Verdandi. Tað var grúligt. Eisini tí, at eg kendi teir flestu av manningini.

Agenturin á Akranesi visti, at teir vóru á veg. Tá ið skipið ikki kom fram tann dagin, teir væntaðu tað, og tað ikki frættist frá teimum teir næstu dagarnar, gjørdist órógvín størri og størri. Tað varð leitað bæði við flogfórum og skipumuttan úrslit, og ein dagin frættist í útvarpinum, at færeyska skutan var gingin burtur. Teir vóru helst farnir í Húnaflóanum á Norðurlandinum". Seinni var navnskeltið funnið á hesum leiðum.

Símun hevði tað ringt

Fróðarkvinna, Naena Danielsen, gav síni íkøst til hesa røð.

Hon mintist frá eini missiónsviku í Gøtu, sum júst var byrjað. Tað var illfýsið, og tað vóru ikki nógv fólk á mæti.

Tá fer hurðin upp og 4-5 menn koma inn eftir gólvinum og seta seg á fremsta bonk. Teir vóru rituvíkingar.

Naena mintist framvegis, hvussu væl teir dugdu at syngja. Ein teirra var Sámál, sum var giftur við Simonu úr Syðrugøtu. Afturat honum vóru Kristian Marius Højgaard, og sonur hansara Hans, sum var ein vakur og prúður unglingi. Hann var trúlovaður við Marin, eitt av teimum 12 kendu systkjunum í Rituvík, sum høvdu heimsmet í aldri.

Teir fórust allir við Verdandi stutt eftir. Hetta setti seg sjálvandi fast í minninum hjá Naenu.

Simona og Sámál áttu tvær døtur, Mariu og Ernu, sum vóru trý og eitt ára gamlar, tá ið pápin doyði.

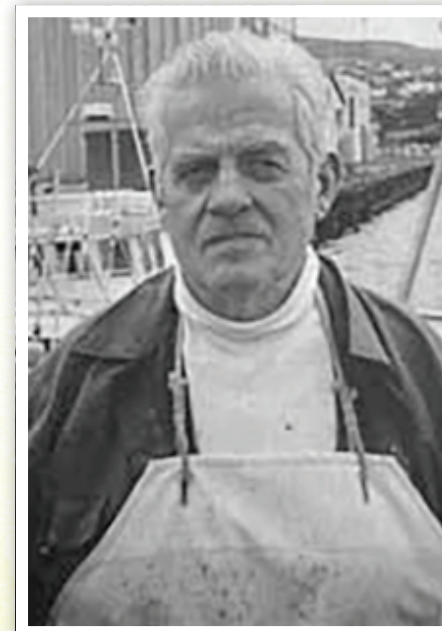
Simona fór sum vanligt hjá ungum gentum til Danmarkar á húsarhaldsskúla. Síðan arbeiddi hon á sjómansheiminum Bethel í Nyhavn. Tað eydnaðist henni at koma heim til Føroya beint áðrenn, heimsbardagin brast á.

Í 1940 giftust Simona og Sámál, tey fingi tiskil bara fyra ár saman. Meðan pápin var á seinasta túrinum hevði Maria fingið at vita, at pápin hevði keypt henni einar skógvar í Íslandi. So hon var serliga spent at síggja pápan aftur.

Simona og Sámál búðu í Rituvík og skuldu fara at byggja har. Viðurin var komin til húsini, men so hendi vanlukkan hjá hesi lítlu familju. Tá flytir Simona heim aftur til foreldrini í Syðrugøtu, og her búði hon allar sínar dagar.

Simona var óføra røsk at arbeiða, og hon arbeiddi leingi við at binda hjá Suffiu Gregersen, upprunan til Tøtingarvirkið.

Foreldrini vóru góður stuðul hjá henni og hennara døtrum. Naena segði eisini um Simonu, at hon var eitt ediligt menniskja. Simona doyði í 2007, og hon sat tiskil einkja í 63 ár.

Tórhallur Andreassen var tann seinasti sum sá manningina á Verdandi.